

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет германської філології і перекладу

Кафедра англійської філології і філософії мови

СИЛАБУС

Міжкультурна комунікація: подібності та відмінності мовленнєвої поведінки британців / американців vs українців

(назва навчальної дисципліни)

для студентів

галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 035 Філологія

спеціалізація 035.04 Германські мови та літератури (переклад включно)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

освітньо-професійна програма Англійська мова і література, друга іноземна мова, переклад

статус дисципліни вибіркова

Форма здобуття освіти денна

Навчальний рік 2022/ 2023

Семестр 5

Кількість кредитів ЄКТС 2

Мова навчання англійська

Форма підсумкового контролю залік

Київ – 2022

1. Анотація навчальної дисципліни:

Курс дисципліни “Міжкультурна комунікація: подібності та відмінності мовленнєвої поведінки британців / американців / vs українців” орієнтований на формування у студентів розуміння ролі людського фактора (способу життя, ідей, поглядів, звичаїв, системи цінностей, сприйняття світу – свого й чужого) в успішному спілкуванні з представниками іншомовної культури. Зміст курсу навчальної дисципліни розкрито у двох змістових модулях. **Перший** модуль чітко спрямовано на роз’яснення ролі культури, яку вона відіграє в житті людини, її поведінці і спілкуванні з іншими людьми і іншими культурами, розкриває взаємозв’язок, взаємовплив і взаємодію мови і культури, показує, як культура через мову змінює поведінку співрозмовників, їхнє світобачення й життя. **Другий** модуль присвячено виявленню причин наявності подібностей та відмінностей в мовленнєвій поведінці представників різних культур. Зміст модулю ґрунтується на теоретичних засадах існування двох типів культур – монохронної та поліхронної, а також на усвідомленні значення феномену ввічливості, які розкривають причину того, що представники різних культур в одній і тій самій ситуації поведуться по-різному та чому виникає культурологічний бар’єр.

Курс передбачає розвиток творчих здібностей студентів – самостійного опрацювання літератури та написання самостійних проектів з проблематики навчальної дисципліни.

2. Мета вивчення дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає в 1) ознайомленні студентів-філологів з основами теорії мовленнєвої комунікації та тісно з нею пов’язаної прагматики усного спілкування для запровадження набутих знань в педагогічний процес роботи майбутнього вчителя з учнями; 2) розвитку основ комплексного аналізу мовленнєвого спілкування в руслі сучасних наукових парадигм: вітчизняного та зарубіжного мовознавства в галузях соціолінгвістики, психолінгвістики, прагмалінгвістики, дискурсології та конверсаційного аналізу; 3) розширенні та поглибленні знань студентів у галузі суміжних з лінгвістикою дисциплін – психології, педагогіки, етики, культурології, 4) розвитку практичних умінь та навичок в царині фатичної метакомунікації – встановлювати, підтримувати та розмикати мовленнєвий контакт зі співрозмовником.

Вивчення цього курсу має сприяти розвитку свідомого підходу до мовленнєвої комунікації з погляду фахівця-філолога, зорієнтованого на опанування мовної, комунікативної та метакомунікативної компетентностей.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану) :

2 кредити ЄКТС; **60** год., у тому числі:

лекційні заняття – **10** год.

семінарські заняття – **10** год

самостійна робота – **40** год.

3. Перелік тем лекційних і семінарських занять

Лекції	Семінари
1. Введення в теорію мовленнєвої комунікації. Поняття, категорії, напрями, школи.	1. Проблема дефініції мовленнєвої комунікації і інтеракції. Зв'язок із суміжними дисциплінами.
2. Комунікація й метакомунікація. Комунікативний акт vs мовленнєвий акт vs мовленнєва подія. Мовленнєвий контакт.	2. Фатика, її завдання. Метакомунікація як організація і регулювання інтеракції співрозмовників.
3. Прагмалінгвістичний аналіз мовленнєвої поведінки співрозмовників.	3. Дискурс, фазисний розвиток діалогічного дискурсу.
4. Стратегії і тактики мовленнєвої поведінки. Позитивні і негативна ввічливість.	4. Стратегії і тактики встановлення, підтримування і завершення мовленнєвого контакту. Метакомунікативні сигнали мовця і слухача.
5. Метакомунікативна організація спілкування. Зміна комунікативної ролі. Суміжні пари в інтеракції.	5. Війна і мир мов і культур. Вдала / невдала комунікація. Написання МКР.

4. Система оцінювання курсу

Форми та критерії оцінювання студентів:

Семестрове оцінювання:

1. Усна форма опитування
2. Оцінювання самостійної роботи
3. Оцінювання письмових вправ
4. Написання та оцінювання проектів на обрану тематику
5. Написання модульної роботи

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в рейтинговий бал за роботу протягом семестру шляхом помноження на 10. Таким чином, максимальний рейтинговий бал може становити 50 балів.

Критерії оцінювання

Види навчальної діяльності	Національна 4-бальна система	Критерії оцінювання
Аудиторна робота	5	Систематизована, творча, логічно побудована відповідь з елементами інновації; завдання виконані за інноваційним рівнем складності
	4	Продуктивна, але недостатньо вичерпна відповідь; завдання виконані за стандартним рівнем складності, можливі незначні помилки
	3	Репродуктивна відповідь; завдання виконані за репродуктивним видом складності, містять помилки
	2	Фрагментарна, неаргументована відповідь; завдання не виконані у відповідності з вимогами, допущені множинні помилки
		Непідготовленість до заняття; невиконання завдань
		Відсутність на занятті
Позааудиторна (самостійна) робота	5	Інноваційний підхід до самостійно виконаних завдань, здатність до критико-аналітичного осмислення актуальних проблем академічного письма, загальна філологічна та мовна компетентність
	4	Творче і самостійне виконання завдань, якісне володіння програмним матеріалом та його доцільне використання у виконанні завдань.
	3	Виконання індивідуальних завдань за репродуктивним видом складності за суттєвої допомоги з боку викладача.
	2	Неглибоке, фрагментарне виконання завдань.
		Невиконання завдань.

МКР	5	90%–100% правильно виконаних завдань, повне розкриття теоретичної проблеми, креативність в інтерпретації наукового тексту, 1-2 незначних помилки щодо змісту або форми
	4	75%–89% правильно виконаних завдань, загалом правильне, але неповне розкриття теоретичної проблеми, стереотипність в інтерпретації наукового тексту, 3–4 незначних помилки щодо змісту або форми
	3	50%–74% правильно виконаних завдань, несистематизована, неаргументована, неповна відповідь на теоретичне запитання, недостатньо повна інтерпретація фрагментів наукового тексту, 5–6 помилок щодо змісту або форми
	2	50% і нижче правильно виконаних завдань, неправильна відповідь на теоретичне запитання, невірна інтерпретація фрагментів наукового тексту, 7 і більше помилок щодо змісту або форми
	0	Відсутність контрольної роботи

5. Рекомендовані джерела (у тому числі Інтернет ресурси)

Основні (базові):

1. Косенко Ю.В. Основи теорії мовленнєвої комунікації: Навчальний посібник. Суми: СДУ, 2013. 291 с.
2. Кравченко Н.К. Дискурс и дискурс-анализ: Краткая энциклопедия. Киев: «Интерсервис», 2017. 286 с.
3. Кравченко Н.К. Практическая дискурсология: школы, методы, методики современного дискурс-анализа. Луцьк: Волиньполіграф, 2012. 251 с.
4. Макаров М.Л. Основы теории дискурса. Москва: «Гнозис», 2003. 280 с.
5. Остин Дж.Л. Слово как действие. *Новое в зарубежной лингвистике. Вып. 17: Теория речевых актов*. Москва: Прогресс, 1986. С. 22 – 130.
6. Серль Дж. Р. Что такое речевой акт? *Новое в зарубежной лингвистике. Вып. 17: Теория речевых актов*. Москва: Прогресс, 1986. С. 151 – 169.
7. Серль Дж. Р. Классификация иллокутивных актов. *Новое в зарубежной лингвистике. Вып. 17: Теория речевых актов*. Москва: Прогресс, 1986. С. 170 – 194.
8. Серль Дж. Р. Косвенные речевые акты. *Новое в зарубежной лингвистике. Вып. 17: Теория речевых актов*. Москва: Прогресс, 1986. С. 195 – 222.
9. Чхетиани Т.Д. Лингвистические аспекты фатической метакоммуникации:

- автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Київ, 1987. 24 с.
10. Brown P., Levinson S.C. Universals in language usage: Politeness phenomena. *Questions and politeness: Strategies in social interaction* / E. Goody(ed.) Cambridge, etc.: CUP, 1987. P. 56 – 324.
 11. Grice H. P. Logic and conversation. *Syntax and semantics* / P. Cole and J. L. Morgan (eds.). New York: Academic Press, 1975. Vol. 3. P. 41 – 58.
 12. Kravchenko N. Illocution of direct speech acts via conventional implicature and semantic presupposition. *Lege artis. Language yesterday, today, tomorrow. The Journal of University of SS Cyril and Methodius in Trnava*. Warsaw: De Gruyter Open, 2017. Vol. II (1), June 2017. P. 128 – 168.
 13. Kravchenko N.K., Pasternak T.A. Politeness strategies via speech acts and conversational implicatures. *Science and Education. A New Dimension. Philology*, 2016. IV (25). Issue 105. P. 60 – 63.
 14. Sacks H., Schegloff E.A., Jefferson G. A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation. *Language*. Baltimore, 1974. Vol. 50, No. 4. P. 696 – 735.
 15. Schegloff E.A. Turn-Taking Organization: One Intersection of Grammar and Interaction. *Interaction and Grammar* / E. Schegloff, E. Ochs, E. Schegloff, S.Thompson (eds.) Cambridge: Cambridge University Press, 1996. P. 52 –133

Допоміжна

1. Кравченко Н. К. Інтегративна методика аналізу комунікативних ролей у розмовному дискурсі. *Studia linguistica: Зб. наук. пр. Київ.: КДУ, 2011. Вип. 5. Ч. 2. С. 343 – 349.*
2. Van Dijk T.A. *Discourse and Context: A Sociocognitive Approach*. New York: Cambridge University Press, 2008. 267 p.
3. Kravchenko N., Pasternak T. Multifaceted Pragmatics of Russian Post-Soviet Jokes. *The languages of humor: Jokes Caricatures & Slapstick*. Bloomsbury Publishing Plc., 2018. P. 120 – 136.